Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі
« Қазгидромет» РМК Батыс Қазақстан облысы бойынша филиалы

БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ҚОРШАҒАН ОРТА ЖАЙ-КҮЙІ ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТТЫҚ БЮЛЛЕТЕНІ

Қыркүйек 2026 жыл

Орал, 2026 ж

МАЗМҰНЫ Бет.

	Кіріспе	3
1	Атмосфералық ауаны ластаудың негізгі көздері	4
2	Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	4
3	Жауын-шашын сапасының жай-күйі	6
4	Жер үсті суларының жай-күйі	7
5	Түптік шөгінділердің жай-күйі	9
6	Радиациялық жағдай	9
	Қосымша 1	9
	Қосымша 2	10
	Қосымша 3	12
	Қосымша 4	13
	Қосымша 5	14
	Қосымша 6	14
	Қосымша 7	15

Алғы сөз

Ақпараттық бюллетень ұлттық гидрометеорологиялық қызметтің бақылау желілеріндегі қоршаған ортаның жай-күйі мониторингін жүргізу жөніндегі «Қазгидромет» РМК мамандандырылған бөлімшелерінде орындалған жұмыс нәтижелері бойынша дайындалған.

Бюллетень Батыс Қазақстан облысы (әрі қарай БҚО) аумағындағы қоршаған ортаның жай-күйі туралы мемлекеттік органдарды, қоғамдастықтарды және тұрғындарды ақпараттандыруға арналған және ластану деңгейінің болып жатқан өзгерістер үрдісін ескере отырып, ҚР Қоршаған ортаны қорғау саласындағы іс-шаралардың тиімділігін одан әрі бағалау үшін қажет.

1. Атмосфералық ауа ластануының негізгі көздері.

ҚР статистика жөніндегі комитеттің мәліметтері бойынша облыста стационарлы көздерден келетін ластаушы заттар көлемі 33,303 мың т құрады.

2. Батыс Қазақстан облысының атмосфералық ауа сапасының жай-күйі

Батыс Қазақстан облысының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Батыс Қазақстан облысының аумағындағы атмосфералық ауа жай-күйін бақылау 6 автоматтық станцияларда және 1 жылжымалы экологиялық зертханада жүргізіледі (1 Қосымша).

Қалада жалпы 11 көрсеткішке дейін анықталады: *1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) азот оксиді; 5) озон; 6) күкіртті сутегі, 7)аммиак , 8) көмірсутектер; 9) формальдегид; 10) бензол, 11) қалқыма бөлшектері.*

Батыс Қазақстан облысының атмосфералық ауа сапасының мониторинг нәтижелері.

Бақылау желісінің деректері бойынша Орал қаласының атмосфералық ауасының ластану деңгейі **төмен** деп бағаланды, СИ=0,97 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей).

Ақсай қаласындағы бақылау желісінің деректері бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі **төмен** деп бағаланды, СИ=0,99(төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) мәндерімен анықталды.

Бөрлі ауылындағы бақылау желісінің деректері бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі **төмен** деп бағаланды, СИ=0,66(төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) мәндерімен анықталды

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінен асып кету еселігі және асып кету жағдайларының саны 1-кестеде көрсетілген.

1-кесте

Атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр		ЕЖҚ	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м^3	ШЖШ$_{о.т.}$ асу еселігі	мг/м^3	ШЖШ$_{м.б.}$асу еселігі	%	>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
							оның ішінде	
Орал қ.								
Күкірт диоксиді	0,0032	0,06	0,28	0,56	0			
Көміртегі оксиді	0,36	0,12	4,84	0,97	0			
Азот диоксиді	0,025	0,63	0,17	0,87	0			
Азот оксиді	0,008	0,13	0,17	0,42	0			
Күкіртті сутегі	0,0008		0,01	0,96	0			
Озон	0,018	0,59	0,15	0,97	0			

Аммиак	0,027	0,66	0,192	0,96	0			
Ақсай қ.								
Күкірт диоксиді	0,0000	0,000	0,000	0,00	0			
Көміртегі оксиді	0,66	0,22	4,97	0,99	0			
Азот диоксиді	0,000	0,000	0,000	0,00	0			
Азот оксиді	0,007	0,12	0,065	0,16	0			
Бөрлі а.								
Күкірт диоксиді	0,001	0,01	0,005	0,01	0			
Көміртегі оксиді	0,322	0,11	1,18	0,24	0			
Күкіртті сутегі	0,001		0,0053	0,66	0			

2026 жылғы қыркүйек 2025 жылғы қыркүйекпен салыстырғанда Батыс Қазақстан облысында атмосфералық ауаның ластану деңгейі:

- өзгеріссіз – Орал қаласы ,Ақсай қаласы,Бөрлі а. (2-кесте).

2-кесте

Батыс Қазақстан облысының ауаның ластану деңгейінің динамикасы (2025–2026 жж.)

Елді мекен	**Ластану деңгейі**		**Негізгі ластаушы заттар - ШЖШ$_{м.б.}$ асып кету жиілігі**
	қыркүйек 2025 ж.	**қыркүйек 2026 ж.**	
Орал қ.	төмен СИ – 1,00 ЕЖҚ – 0%	төмен СИ – 0,97 ЕЖҚ – 0%	-
Ақсай қ.	төмен СИ – 1,00 ЕЖҚ – 0%	төмен СИ – 0,99 ЕЖҚ – 0%	-
Бөрлі а.	төмен СИ – 0,7 ЕЖҚ – 0%	төмен СИ – 0,66 ЕЖҚ – 0%	-

Қорытынды:

Соңғы бес жылда атмосфералық ауа ластануының деңгейі келесі жағдайда өзгеріп отырған:

Графиктен көрініп тұрғандай, соңғы бес жылда Орал қаласында ауаның ластану деңгейі 2023-2026 жылдары төмен, 2022 жылы көтеріңкі деп бағаланды.

Соңғы бес жылда Ақсай қаласында 2026 жылдың қыркүйек айында ауаның ластану деңгейі келесідей өзгерді:

Графиктен көріп отырғанымыздай, соңғы бес жылда Ақсай қаласының ауасының ластану деңгейі 2025-2026 жылдары төмен, 2022 жылы көтеріңкі, 2023-2024 жылдары жоғары деп бағаланды.

3. Атмосфералық жауын-шашынның жай-күйі

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамын бақылау 4 метеостанцияда (Орал, Ақсай, Жалпақтал, Каменка) жаңбыр суының сынамаларын алудан тұрды.

Жауын-шашын сынамаларында сульфаттар – 14,75%, гидрокарбонаттар – 24,65%, кальций иондары – 13,66%, хлоридтер – 22,73%, натрий иондары –

10,40%, магний иондары -3,45%, калий иондары – 3,96%, аммоний иондары - 0,75%, нитрат-5,66%.

3-кестеде жауын-шашын құрамындағы жекелеген ластаушы заттардың сипаттамасы келтірілген.

Кесте 3

Жауын-шашынның химиялық құрамы

Көрсеткіш	**Метеостанциядағы ең аз концентрация**	**Метеостанциядағы ең жоғары концентрация**
Жалпы минерализация	МС Ақсай – 106,67мг/дм^3	МС Каменка –119,58мг/дм^3
Электрөткізгіштік	МС Орал– 188,7мкСм/см	МС Каменка –233мкСм/см
pH (сутегі көрсеткіші)	МС Жалпақтал– 6,61	МС Орал- 7,62
Аниондар, мг/л		
Сульфаттар (SO_4)	МС Жалпақтал – 15,12	МС Каменка – 18,36
Хлоридтер (Cl)	МС Орал – 13,87	МС Каменка–40,15
Нитраттар (NO_3)	МС Каменка– 3,82	МС Ақсай– 7,69
Гидрокарбонаттар (HCO_3)	МС Каменка – 17,45	МС Орал–39,41
Катиондар, мг/л		
Аммоний (NH_4)	МС Ақсай–0,43	МС Каменка–1,44
Натрии (Na)	МС Орал – 5,08	МС Каменка–15,57
Калий (K)	МС Орал– 3,06	МС Жалпақтал-5,83
Магний (Mg)	МС Жалпақтал–3,52	МС Каменка–4,31
Кальций (Ca)	МС Ақсай, МС Жалпақтал-13,36	МС Орал– 20,04
Микроэлементтер, мкг/л		
Қорғасын (Pb)	МС Ақсай, МС Жалпақтал-0,0	-
Мыс (Cu)	МС Ақсай – 2,21	МС Жалпақтал-2,90
Күшән (As)	МС Жалпақтал–0,30	МС Ақсай-0,31
Кадмий (Cd)	МС Ақсай-0,31	МС Жалпақтал–0,44

4. Батыс Қазақстан облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторингі

Батыс Қазақстан облысы бойынша жер үсті суларының сапасына бақылау 9 су объектісінің (Жайық, Шаған, Деркөл, Елек, Шыңғырлау, Қараөзен, Сарыөзен, Көшім су арнасы және Шалқар көлі) 18 тұстамасында жүргізілді.

Жер үсті суларын зерттеу кезінде су сынамаларында су сапасының **43** физикалық және химиялық көрсеткіштері анықталады: *температура, қалқыма заттар, түсі, мөлдірлігі, сутегі көрсеткіші (pH), еріген оттегі, ОБТ5, ОХТ, құрамында тұз бар негізгі иондар, биогенді элементтер, органикалық заттар (мұнай өнімдері, фенолдар), ауыр металдар, пестицидтар.*

Батыс Қазақстан облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторинг нәтижелері.

Қазақстан Республикасының су объектілерінің су сапасын бағалауға арналған негізгі нормативтік құжаттар «Жерүсті су объектілеріндегі және (немесе) олардың учаскелеріндегі су сапасын сыныптаудың бірыңғай жүйесі» *(ҚР*

СРИМ 04.06.2025 жылғы № 111-НҚ бұйрығы) (бұдан әрі - Бірыңғай жіктеме) болып табылады.

Су объектілерінің су сапасы Бірыңғай жіктеме бойынша келесідей бағаланады:

4кесте

Су объектісінің атауы	**Су сапасының сыныбы**		**Ластаушылар**	**Өлш.бірл.**	**концентрация**
	қыркүйек 2025 ж	**қыркүйек 2026 ж.**			
Жайық өзені	3 сынып *(орташа ластанған)*	3 сынып *(орташа ластанған)*	Магний	мг/дм^3	26,2
			ОБТ$_5$	мг/дм^3	2,427
			Жалпы темір	мг/дм^3	0,113
Шаған өзені	3 сынып *(орташа ластанған)*	3 сынып *(орташа ластанған)*	ОБТ$_5$	мг/дм^3	2,437
			Жалпы темір	мг/дм^3	0,127
			Фосфаттар	мг/дм^3	0,46
			Магний	мг/дм^3	25,6
Деркөл өзені	3 сынып *(орташа ластанған)*	3 сынып *(орташа ластанған)*	Фосфаттар	мг/дм^3	2,63
			Жалпы фосфор	мг/дм^3	0,208
			Магний	мг/дм^3	25,8
Елек өзені	3 сынып *(орташа ластанған)*	*3 сынып (орташа ластанған)*	ОБТ$_5$	мг/дм^3	2,3
			Жалпы темір	мг/дм^3	0,13
			Магний	мг/дм^3	27,6
Шыңғырлау өзені	3 сынып *(орташа ластанған)*	3 сынып *(орташа ластанған)*	ОБТ$_5$	мг/дм^3	2,87
			Магний	мг/дм^3	21,6
Сарыөзен өзені	3 сынып *(орташа ластанған)*	3 сынып *(орташа ластанған)*	ОБТ$_5$	мг/дм^3	2,46
			Жалпы темір	мг/дм^3	0,13
			Магний	мг/дм^3	24
Қараөзен өзені	3 сынып *(орташа ластанған)*	3 сынып *(орташа ластанған)*	ОБТ$_5$	мг/дм^3	2,54
			Жалпы темір	мг/дм^3	0,11
			Магний	мг/дм^3	26,4
Көшім су арнасы	3 сынып *(орташа ластанған)*	3 сынып *(орташа ластанған)*	ОБТ$_5$	мг/дм^3	2,14
			Магний	мг/дм^3	24
			Жалпы темір	мг/дм^3	0,11

Кестеден көріп отырғанымыздай, 2025 жылдың қыркүйек айымен салыстырғанда Жайық, Деркөл, Елек, Шаған, Шыңғырлау, Сарыөзен, Қараөзен және Көшім су арнасының жер үсті суының сапасы өзгерген жоқ.

Батыс Қазақстан облысының су объектілеріндегі негізгі ластаушылары жалпы темір, фосфаттар, жалпы фосфор, магний, ОБТ$_5$ болып табылады.

Осы көрсеткіштер бойынша сапа нормативтерінің асып кетуі негізінен көптеген халық жағдайында қалалық сарқынды сулардың төгінділеріне тән.

Жоғары және төтенше ластану жағдайлары

2026 жылдың қыркүйек айында Батыс Қазақстан облысының аумағында ЖЛ жағдайы анықталған жоқ.

Тұстамалар бөлінісінде су объектілерінің сапасы жөніндегі ақпарат 2-қосымшада көрсетілген.

Көл бетіндегі су сапасының нәтижелері туралы ақпарат Шалқар 3-қосымшада көрсетілген.

Жайық және Елек өзендерінің түптік шөгінділерінің зерттеу нәтижелері 4-Қосымшада көрсетілген.

5. Түптік шөгінділерінің жай-күйі

Төменгі шөгінділердегі ауыр металдардың (мыс, хром, кадмий, қорғасын, мышьяк, никель және марганец) құрамы талданды. Сынамалар саны (1500 гр), іріктеу әдістемесі тиісті МЕМСТ-пен регламенттелген.

Жайық өзені түбіндегі шөгінділердің сынамаларында кадмий концентрациясы орта есеппен 0,12 мг/г, никель – 0,64 мг/г, қорғасын – 0,19мг/г, мыс – 0,53 мг/г, хром– 0,07 мг/г, мырыш-1,42мг/г, марганец– 0,06 мг/г,мұнайөнімдері-1,43 мг/г.

Елек өзені іріктеп алынған түптік шөгінділер сынамаларында кадмий концентрациясы орта есеппен 0,1 мг/г, никель – 0,72 мг/г, қорғасын – 0,15мг/г, мыс – 0,46мг/г, хром– 0,08 мг/г, мырыш-1,33мг/г, марганец– 0,08 мг/г,мұнайөнімдері-1,7 мг/г.

6.Радиациялық жағдай

Гамма сәулелену деңгейін бақылау Орал қаласы мен Батыс Қазақстан облысының аумағында күн сайын 2 метеорологиялық станцияда (Орал, Тайпақ) және атмосфераның жер үсті қабатының радиоактивті ластануын бақылау 2 метеорологиялық станцияда (Орал, Тайпақ) горизонтальді планшеттермен бес тәуліктік ауа сынамаларын алу жолымен жүзеге асырылды.

Кесте 5

Көрсеткіштердің шекті мәндері

Көрсеткіш (ШЖШ)	Максималды концентрация	Минималды концентрация
Тығыздық (1,7Бк/м^2)	2,2Бк/м²	1,4Бк/м²

Облыс бойынша орташа радиоактивті түсулердің орташа тығыздығы 1,7Бк/м2 құрады, бұл шекті рұқсат етілген шоғырдан аспады.

1 Қосымша

Орал қ. бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар				
Бекет нөмірі	**Сынама мерзімі**	**Бақылау жүргізу**	**Бекет мекен-жайы**	**Анықталатын қоспалар**
2	әр 20 минут сайын	үзіліссіз режімде	Гагарин көш., 25	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, күкірт сутегі
3			Даумов көш. (С.М.Кирова ат. парк)	азот диоксиді, күкірт диоксиді, азот оксиді.

5			Мұхит көш. (Мирлан базары)	азот диоксиді, күкірт диоксиді, азот оксиді, көміртегі оксиді, күкірт сутегі, озон,аммиак
6			Жәңгірхан көш., 45В	көміртегі оксиді.
Ақсай қ. бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар				
4	әр 20 минут сайын	үзіліссіз режімде	Утвинская көшесі, 17	күкірт диоксиді, азот диоксиді, азот оксиді, көміртегі оксиді.
Бақылау бекеттерінің орналасуы және анықталған қоспалар Бөрлі елді мекені				
7	әр 20 минут сайын	үздіксіз режимде	*ст. Чапаев , 14/2*	озон.

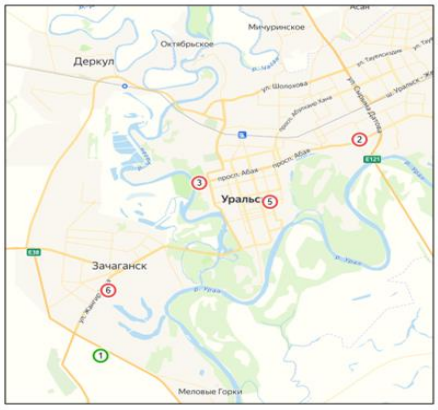

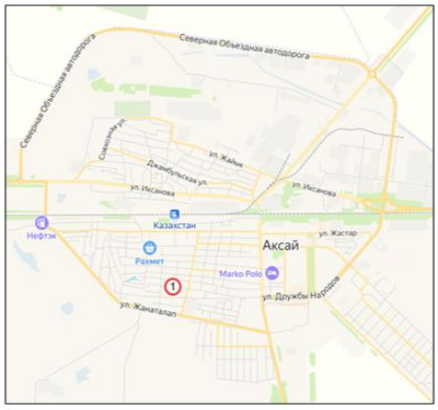

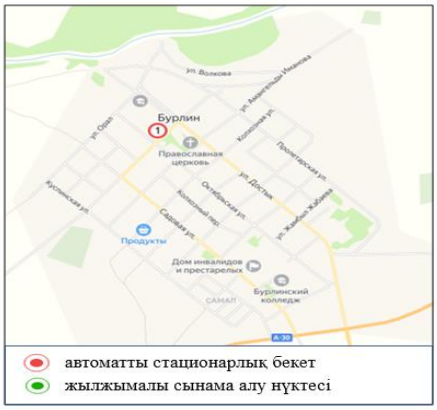

Орал қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

2 сур. – Ақсай қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

3 сур. – Бурлин а. қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

2 Қосымша

Батыс Қазақстан облысы жер үсті су сапасының тұстамалар бойынша ақпараты

Су объектісі және тұстама	**Физика-химиялық параметрлердің сипаттамасы**	
Жайық өзені	судың температурасы 16-дан бастап 20ºС , сутегі көрсеткіші 7,02-7,4, суда ерітілген оттегінің концентрациясы – 9,03-9,92 мг/дм^3, ОБТ$_5$ – 2,14-2,87 мг/дм^3, мөлдірлігі – 17 см, кермектілік – 5,7-5,9 мг/дм^3.	
тұстама Январцево ауылынан 0,5 км төмен	3 сынып	Жалпы темір - 0,11 мг/дм^3, ОБТ$_5$ – 2,52 мг/дм^3, магний – 26 мг/дм^3. ОБТ$_5$ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.

тұстама Орал қаласынан 0,5 км жоғары	3 сынып	Жалпы темір - 0,11 мг/дм^3, ОБТ$_5$ – 2,46 мг/дм^3, магний – 25,2 мг/дм^3. ОБТ$_5$ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
тұстама Орал қаласынан 11,2 км төмен,гидробекеті	3 сынып	Жалпы темір - 0,11 мг/дм^3, ОБТ$_5$ – 2,46 мг/дм^3, магний – 26,4 мг/дм^{3,} қалқыма заттар – 23мг/дм^3. ОБТ$_5$, жалпы темір және қалқыма заттар нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
тұстама Көшім ауылы	3 сынып	Жалпы темір - 0,13 мг/дм^3, ОБТ$_5$ – 2,3 мг/дм^3, магний – 25,2 мг/дм^3. ОБТ$_5$ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
тұстама Тайпақ ауылы	3 сынып	ОБТ$_5$ – 2,22 мг/дм^3, магний – 28,8 мг/дм^3, жалпы темір – 0,12 мг/дм^3. ОБТ$_5$ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Шаған өзені	судың температурасы 19-20° С , сутек көрсеткіші 7,1-7,4 құрады, суда ерітілген оттегінің концентрациясы 9,27-9,35 мг/л, ОБТ$_5$ орташа 2,05-2,63 мг/дм^3 құрады, мөлдірлігі 17 см, кермектілік – 5,5-5,8 мг/дм^3.	
тұстама Чувашинский ауылы	3 сынып	ОБТ$_5$-2,63 мг/дм^3, жалпы темір–0,12 мг/дм^3, магний–25,2 мг/дм^3, фосфаттар – 0,44 мг/дм^3. Жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний және ОБТ$_5$ нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
тұстама Орал қаласынан 0,4 км жоғары, шұңқырдан 1 км жоғары	3 сынып	ОБТ$_5$-2,63 мг/дм^3, жалпы темір–0,13 мг/дм^3, магний–25,2 мг/дм^3, фосфаттар – 0,494 мг/дм^3. ОБТ$_5$ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
тұстама Шаған өзеніннің сағасынан 0,5 км жоғары	3 сынып	Фосфаттар-0,445 мг/дм^3, жалпы темір–0,13 мг/дм^3, магний–26,4 мг/дм^3. Жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Деркөл өзені	су температурасы 19,5°С, сутегі көрсеткіші 7,39-7,4 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,35-9,92 мг/дм^3, ОБТ$_5$ - 2,05-2,14 мг/дм^3 құрады, мөлдірлігі – 17 см, кермектілік – 5,9-6,0 мг/дм^3.	
тұстама Селекционный ауылы	3 сынып	Фосфаттар – 0,629 мг/дм3, магний – 26,4 мг/дм^3, жалпы темір - 0,11 мг/дм^3, жалпы фосфор - 0,207 мг/дм^3. Жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
тұстама Ростоши ауылы	3 сынып	Фосфаттар – 0,631 мг/дм3, магний – 25,2 мг/дм^3, жалпы фосфор - 0,208 мг/дм^3, ОБТ$_5$ - 2,14 мг/дм^3. ОБТ$_5$ нақты концентрациясы

		фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Елек өзені	су температурасы 20°С, сутегі көрсеткіші 7,01 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,76 мг/дм^3, ОБТ$_5$ - 2,3 мг/дм^3 құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік – 6,0 мг/дм^3.	
тұстама Шілік ауылы	3 сынып	жалпы темір – 0,13 мг/дм^3, ОБТ$_5$-2,3 мг/дм^3, магний – 27,6 мг/дм^3. ОБТ$_5$ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Шыңғырлау өзені	су температурасы 20°С, сутегі көрсеткіші 7,03 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,03 мг/дм^3, ОБТ$_5$ - 2,87 мг/дм^3 құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік – 5,7 мг/дм^3.	
тұстама Григорьевка ауылы	3 сынып	ОБТ$_5$-2,87 мг/дм^3, магний – 21,6 мг/дм^3. ОБТ$_5$ нақты концентрациясы фондық сыныптан асады. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Сарыөзен өзені	су температурасы 18 °С, сутегі көрсеткіші 7,05 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,92 мг/дм^3, ОБТ$_5$ - 2,46 мг/дм^3 құрады, мөлдірлігі -18 см, кермектілік– 5,8 мг/дм^3.	
тұстама Бостандық ауылы	3 сынып	ОБТ$_5$ - 2,46 мг/дм^3, жалпы темір - 0,13 мг/дм^3, магний – 24 мг/дм^3. Магний, ОБТ$_5$ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Қараөзен өзені	су температурасы 18,5°С, сутегі көрсеткіші 7,03 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 10,0 мг/дм^3, ОБТ$_5$ - 2,54 мг/дм^3 құрады, мөлдірлігі -18 см, кермектілік – 6,0 мг/дм^3.	
тұстама Жалпақтал ауылы	3 сынып	ОБТ$_5$ - 2,54 мг/дм^3, магний – 26,4 мг/дм^3, жалпы темір - 0,11 мг/дм^3. Магний, ОБТ$_5$ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Көшім су арнасы	су температурасы 20°С, сутегі көрсеткіші 7,03 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы – 9,92 мг/дм^3, ОБТ$_5$ - 2,14 мг/дм^3 құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік – 5,5 мг/дм^3.	
тұстама Көшім ауылынан ОШ дейін 0,5 км	3 сынып	ОБТ$_5$ - 2,14 мг/дм^3, жалпы темір - 0,11 мг/дм^3, магний – 24 мг/дм^3. ОБТ$_5$ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Шалқар көлі	су температурасы 18°С, сутегі көрсеткіші 7,1 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,84 мг/дм^3, ОБТ$_5$ -2,54 мг/дм^3, ОХТ – 7,7 мг/дм^3, қалқыма заттар – 28,0 мг/дм^3, минерализация – 4770,3 мг/дм^3 құрады, мөлдірлігі -17,0 см.	

3 Қосымша

Батыс Қазақстан облысының аумағындағы көлдердің жер үсті сулары сапасының нәтижелері

	Ингредиентердің атауы	Өлшем бірлігі	Қыркүйек, 2026 ж

			Шалқар көлі
1	Көзбен шолу		
2	Температура	°С	18.0
3	Сутегі көрсеткіші		7.1
4	Еріген оттегі	мг/дм3	9.84
5	Мөлдірлігі	см	17.0
6	ОБТ5	мг/дм3	2.54
7	ОХТ	мг/дм3	7.7
8	Қалқыма заттар	мг/дм3	28.0
9	Гидрокарбонаттар	мг/дм3	780.8
10	Кермектік	мг/дм3	25.0
11	Минерализация	мг/дм3	4770.3
12	Құрғақ қалдық	мг/дм3	1200
13	Кальций	мг/дм3	220.0
14	Натрий	мг/дм3	28.8
15	Магний	мг/дм3	168.0
16	Сульфаттар	мг/дм3	98.0
17	Калий	мг/дм3	40.0
18	Хлоридтер	мг/дм3	3403.2
19	Фосфаттар	мг/дм3	0.35
20	Жалпы фосфор	мг/дм3	0.115
21	Нитритті азот	мг/дм3	0.015
22	Нитратты азот	мг/дм3	5.1
23	Жалпы темір	мг/дм3	0.11
24	Тұзды аммоний	мг/дм3	0.83
25	Қорғасын	мг/дм3	0.002
26	Мыс	мг/дм3	0.0005
27	Мырыш	мг/дм3	0.002
28	АББЗ /СББЗ	мг/дм3	0.0
29	Фенолдар	мг/дм3	0.0005
30	Мұнай өнімдері	мг/дм3	0.00048

4 Қосымша

Батыс Қазақстан облысы түптік шөгінділерінің зерттеу нәтижелері

№ п/п	**Сынама алу орны**	**Түптік шөгінділер, мг/кг**							
		Мұнай өнімдері,%	**Мыс**	**Хром**	**Кадмий**	**Никель**	**Марганец**	**Қорғасын**	**Мырыш**
1	Жайық өзені, Январцево ауылы.	**1,43**	**0,53**	**0,07**	**0,12**	**0,64**	**0,06**	**0,19**	**1,42**
2	Елек өзені, Чилик ауылы	**1,7**	**0,46**	**0,08**	**0,1**	**0,72**	**0,08**	**0,15**	**1,33**

5 Қосымша
Анықтамалық бөлім
Елді мекендер ауасындағы ластаушы заттардың шекті жол берілетін шоғырлануы (ШЖШ)

Қоспалар атауы	ШЖШ мәні, мг/м3		Қауіптілік классы
	Максималды бір-реттік	Орташа тәуліктік	
Азот диоксиді	0,2	0,04	2
Азот оксиді	0,4	0,06	3
Аммиак	0,2	0,04	4
Бенз/а/пирен	-	0,1 мкг/100 $м^3$	1
Бензол	0,3	0,1	2
Бериллий	0,09	0,00001	1
Қалқыма заттар (бөлшектер)	0,5	0,15	3
РМ 10 қалқыма бөлшектер	0,3	0,06	
РМ 2,5 қалқыма бөлшектер	0,16	0,035	
Хлорлы сутегі	0,2	0,1	2
Кадмий	-	0,0003	1
Кобальт	-	0,001	2
Марганец	0,01	0,001	2
Мыс	-	0,002	2
Мышьяк	-	0,0003	2
Озон	0,16	0,03	1
Қорғасын	0,001	0,0003	1
Күкірт диоксиді	0,5	0,05	3
Күкірт қышқылы	0,3	0,1	2
Күкірт сутегі	0,008	-	2
Көміртегі оксиді	5,0	3	4
Фенол	0,01	0,003	2
Формальдегид	0,05	0,01	2
Фторлы сутегі	0,02	0,005	2
Хлор	0,1	0,03	2
Хром (VI)	-	0,0015	1
Мырыш	-	0,05	3

«Қалалық және ауылдық елді мекендердің атмосфералық ауасына қатысты гигиеналық нормативі» (2022 жылдың 2 тамыздан СанЕжәнеН №70)

6 Қосымша
Атмосфералық ластану индексінің дәрежесін бағалау

Градациялар	Атмосфералық ауаның ластануы	Көрсеткіштер	Бір айға бағалануы
I	Төменгі	СИ ЕЖҚ, %	0-1 0
II	Көтеріңкі	СИ ЕЖҚ, %	2-4 1-19
III	Жоғары	СИ ЕЖҚ, %	5-10 20-49
IV	Өте жоғары	СИ ЕЖҚ, %	›10 ›50

52.04.667–2005 ЖҚ, мемлекеттік органдарды, қоғамдықтарды және тұрғындарды ақпараттандыруға арналған атмосфералық ластанудың жай-күйі құжаттары. Жасақтауға, құруға, баяндауға және күтуге қатысты жалпы талаптар

Су пайдалану кластарын суды пайдаланудың санаттары (түрлері) бойынша саралау

Суды пайдалану класы	Тазалау мақсаты/түрі	Су пайдалану кластары					
		1 класс	2 класс	3 класс	4 класс	5 класс	6 класс
Су экожүйелерінің қызметі	-	+	+	-	-	-	-
Балық өсіру/ихтиофаунаны қорғау	Албырт балық	+	+	-	-	-	-
	Тұқы балық	+	+	+	-	-	-
Ауыз су-шаруашылық сумен жабдықтау және тамақ өнеркәсібі кәсіпорындарын сумен жабдықтау	Қарапайым өңдеу	+	+	-	-	-	-
	Дағдылы өңдеу	+	+	+	-	-	-
	Қарқынды өңдеу	+	+	+	-	-	-
Мәдени-тұрмыстық су пайдалану	Туризм, спорт, демалыс, шомылу	+	+	+	-	-	-
Суару	Дайындықсыз	+	+	+	+	-	-
	Тұндыру карталарын пайдалану кезінде	+	+	+	+	+	-
Өнеркәсіптік су пайдалану	Технологиялық процестер, салқындату процестері	+	+	+	+	+	-
Гидроэнергетика	-	+	+	+	+	+	+
Су көлігі	-	+	+	+	+	+	+
Тау-кен өндірісі	-	+	+	+	+	+	+

Ескертпе:

"+ " – судың сапасы мақсатын қамтамасыз етеді;

"- "- судың сапасы мақсатын қамтамасыз етпейді.

«Жерүсті су объектілеріндегі және (немесе) олардың бөліктеріндегі су сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі (ҚР СРИМ 04.06. 2025 жылғы № 111-НҚ Бұйрық).

Радиациялық қауіпсіздік нормативі*

Нормаланатын көлемдер	Доза шектері
Тиімді доза	Тұрғындар
	Кез келген кезекті 5 жылда орташа мәні жылына 1 мЗв, бірақ жылына 5 мЗв аспайды

**«Радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің санитарлық-эпидемиологиялық талаптары»*

7 Қосымша

Топырақты ластаушы зиянды заттар шоғырларының шекті жол берілген мөлшері

Заттың атауы	**Шекті рұқсат етілген шоғыр (бұдан әрі - ШРШ), топырақтағы мг/кг**
Қорғасын (жалпы нысан)	32,0
Хром (жылжымалы нысан)	6,0
Күшәла (жалпы нысан)	2,0
Сынап (жалпы нысан)	2,1

* Тіршілік ету ортасының қауіпсіздігіне гигиеналық нормативтерді бекіту туралы " Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау Министрінің 2021 жылғы 21 сәуірдегі № ҚР ДСМ-32 Бұйрығы

БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БОЙЫНША «ҚАЗГИДРОМЕТ» РМК
МЕКЕН ЖАЙЫ:

ОРАЛ ҚАЛАСЫ
ЖӘҢГІРХАН КӨШ. 61/1
ТЕЛ. 8-(7112)-50-20-21

E MAIL: LAB_ZKO@METEO.KZ